

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pauli Segneri S. J. Instructio [!] Poenitentis,
Confessarii, Et Parochi**

Segneri, Paolo

Augustae Vindelicorum ; Dilingae, 1696

Caput IX. Quomodo aberrantes reducere Pastor debeat, ne muneris sui
partibus desit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52749](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52749)

nutri in medio vestrum, tanquam si Nutrix foveat filios suos. Mater prolem tenerè diligens plus sentit voluptatis ex ibolo, quem suo eximit ore, ut jam pramansum caro filiolo porrigat, quam ex millenis alijs, quos in lautissima cæna sibi pascendæ absument. Accedit, quòd magnam utique Pastor facilitatem experturus sit in regendo grege sibi credito, si omnes oviculæ inde à teneris annis ejus voci assueverint. Frustra sibi promittet, quòd ducere & regere possit adultos, qui adolescentes non duxit. (q) Hac causâ bis Petro pascendos agnos commisit Christus, semel tantum oves, ut eum doceret, ibi curâ ac solitudine duplici opus esse, unde major emolumenti spes affulgeret.

Esti autem hæc ita sint, non deerunt tamen Pastorum è cætu, qui non tantum progressus, dotes, indolem aliâque magis recondita, sed ne numerum quidem Parvulorum sibi creditorum nörint; ne obscura quidem notitiâ; cum interim egregiè teneant, quot agnos, quot oves aut æstate in montes herbosos, aut hieme in stabulum ducendas commiserint; aut si fortè memoriâ promptum eum numerum non tenent, in rationum tamen libris illum diligenter annotârunt. Verùm ubi Agnorum est numerus, quos Pascendos Christus credidit, cum Patrociam fidei eorum committens magno animi sensu illis dixit, *Pasce agnos meos?* Nonnunquam etiam libri non adsunt, quos consulant, cum res poposcerit, vel quia jam inde à principio nullos habuere, vel quia decursu temporis inter alios inutiles tine-

arum & blattarum pabulum eos esse permiserunt. Qui autem ne animas quidem omnes ac singulas suæ Parochiæ curavit, quomodo eas juvabit? Quam doctrina Christiana explicatur, scire oportet ad unum omnes, qui gregem constitunt, maximè hos, præ ceteris opus & auxilij indigos, quia magis teneros, ad retinere diligenter, quinam frequentius, paratius adhiat, ut intelligatur, penes quem ejus absentiz culpa sit, an penes nos venientes, aut verò penes non minime? An putat quis, quem numerum ipse non tenet, eum ne Christo quidem Pastori summo perspectum esse? Quid auctori illo fieret, qui ad ejus tribunal vocatæ rationem de singulis dare jubereur, reddere tamen nullam posset? An non quæ suarum novit ovium numerum, non tantum Christi, palam facit, suum se, non Christi Pastorem esse?

(a) Emman. Sâ verbo. Parochi. (b) Luc. l. 2. rr. 1. c. 9. (c) Barb. de offic. For. l. 1. §. 1. S. Iust. M. q. 20. ad orthon. (d) Marsh. 2. c. 2. (f) Anson. Poffo. in Biblioth. p. l. 2. c. 8. (g) Confess. l. 5. c. 13. (h) 2. Tim. 2. c. 2. (i) 3. c. 10. (k) Eccl. 30. 3. (l) Quæst. l. 2. c. 1. (m) 11. q. 2. c. Omnis etas. l. 1. §. 1. ubi pupillus aduc. debeat. (n) Marc. 11. 12. (o) Gerf. to. 2. p. 2. trakt. de Parochiis ad Christum trahendis. (p) 1. Thess. 2. 7. (q) 1. Thess.

CAPUT IX.

Quomodo aberrantes redocere Pastor debeat, ne mentis sui partibus desit.

Summus ille & admirabilis Christi Jesu erga Animas nostras amor in eo

SEGNE
CONCIONES
INSTRUCIO
Poenitent
Confessio
Parochi

quoque sincerè se probat benevoluntiam (non sua, inquam, sed nostra spectantem commoda) quòd non solum eas amare velit, ut alij amantes Zelotypi solent, sed velit ut ab omnibus alijs amentur: nec solum ipse emolumentis earum indigne studeat, sed id agit, ut omnes alij de suo aliquid eam in rem conferant, & suum amorem ad omnes extendant. *Mandavit unicuique de proximo suo.* (a) Effectus autem omnino singularis amoris huius, omnes complexi, est opportuna alienorum erratorum correctio. Hanc autem non consuluit tantum Deus, ut nonnullis visum est, sed præcepit, præcepto tam latè patente, ut ad omnes plane se porrigat, qui fidelium numero censentur; quamquam, cum sit eorum è numero præceptorum, quæ affirmativa dicimus, non eos omni tempore obstringat; sed tum solum, cum omnia adjuncta concurrunt, quæ ad finem propositum servantur. Si autem præcepto ejusmodi generatim omnes tenentur, quis ambigat, quin multo magis illud Parochos obliget respectu Animarum eorum curæ creditarum? *Hi non utique parem hac in re, sed longe graviolem habent causam, si rectè sanctus Augustinus sentit; ad hoc enim speculatores, hoc est populorum Præpositi constituti sunt in Ecclesijs, ut non parcant, oburgando peccata.* (b) Atque hoc ipsum jam nunc pluribus ostendo.

I.

Obligatio aliorum, quæ corrigere tenentur delinquentes, communi illa Caritate nititur, quæ membra membris invicem pro viribus, cum res poscit, opem ferre debent. Parochos è diverso devin-

cit Caritas illa specialis, quæ caput membris ceteris debet succurrere, non opem solum ferendo, cum illa exposcitur, sed eorum incoluntati invigilando. (c) Unde si factis officio faciunt alij corrigendo, cum forte in notitiam alienorum peccatorum venerunt, id Parochis non sufficit, quos oportet, quantum honesti ratio patitur, in illa inquirere, ut providere possint. *Quæ enim (sancti Gregorij verba sunt) potest esse Pastoris excusatio, si Lupus oves comedit, & Pastor nescit?* (d) Probari, aut ferri nullaratione potest, si abusus quispiam apud Pastoris alicujus subditos invalescat, & ille postremus sit, qui id resciat. (e)

Eodem ex capite nascitur, quòd alij, certa tantum, Parochi etiam dubia peccata corrigere teneantur: nec enim ad privatos spectat id curare, ut certò resciant quid actum sit (hujus enim facti scientiæ nulla ipsi ratio est habenda) sed satis ipsis est scire, non decere id fieri; quæ est laudanda solius Juris scientia. (f) Parochi autem sæpe dubia etiam errata corrigere debent: cum Patris liceat suspicari, ubi id fratri non licet: *Licet Patri de filio suspicari.* (g) Nec enim periculum est, ne Pater amans suspiciones illas suas non referat in bonum filiorum. Si autem & Parochus Pater est suorum, an non stoliditatis est, sibi tam facile persuadere, Juvenes illos, ejus curæ creditos, in contemplandis curiosè vultibus personarum amatarum, procul à peccandi esse periculo, sensuum illecebris planè superiores?

Alij dum corrigunt, eleemosynam duntaxat spiritualem, quam dicimus,

tribuunt. Parochi verò corrigendo non dant elemosynam, sed pendunt, quod debent. Eaque causâ, sicut debitor non tunc solum apud creditorem debet expungere nomina, cum illum fortè obvium habet (sicut qui stipem porrigit indigenti) sed etiam cum non habet obvium; sic & Pastores tenentur vel domi suæ investigare peccantes ut corrigant. *Qui habet spiritualiter curam alienjus, debet eum querere ad hoc, ut corrigat de peccato.* (h) Quam bellè proinde se purgat Pastor ille, qui dicit certos aut Blasphemos, aut Sufurrones, aut vindictæ cupidos, aut deditos usuris, vel lusui, non sistere se ejus oculis, nisi sub Ferias Paschales & quod eâ causâ admonere eos non possit? Non est expectandum Pastori, dum ipsum querat ovis amissa: ipse est, perditam vel per avia & invia querere. *Erravi sicut ovis qui perijt: quare servum tuum.* (i)

Alij citra noxam correctione abstinere vident; si certos quospiam eventus demamus. Parochos ejusmodi metus non excusat, non solum cum gravissimè, sed etiam cum graviter proximus periclitatur: nec enim Pastoris muneri facit factis, qui lupo jam gregem aggresso resistit; etiam venienti obviam prodeundum est. Mercenarij est, fugâ se subducere, cum videt venientem, ne vitam discrimini exponat. *Videt lupum venientem, & fugit.* Pastor autem intrepidus frontem opponit, ut abigat.

Alij non tenentur corrigere, ubi spes verisimilis aliquid proficiendi non affulserit. Parochi etiam tum corrigere de-

bent, cum spes nulla fructus ex correctione affulget, cum eorum correctio potius sit, quam fraterna. (k) ut ut talis non ad corrigendum tantum, sed etiam ad docendum referatur. Tunc solum rectè admonitione superfedentur, cum plus ex ea timent mali, quam sperent boni, exasperando tantum eum, quem corrigunt, & efficiendo, ut bulnis instar inter verbera intumescat, tum non ponens venenum, ut illud potius reddat nocentius.

Hæc autem si vera manifestè sunt, quid tandem dicet, aut quàm rationis silentij (sui reddet Pastor, cum est non ignoret, multum proficere se posse prudenter ac cautè admonendo, & reprehendendo, tacet tamen, vel quia suos timet, vel quia dissimulando aliquid sperat, vel quia non amat; aut quia amat, puerile vult adulari? Hæc certè sunt quævis illius causæ, Sacris Canonibus damnatæ, quæ Pastores mutant in canes mutos. (l) Et ne quis tam sine sensu, ut non cohorretat ad væ illud, Pastoribus hujus forte à Deo interratum? *Pa Pastoribus Israël.* Sic per Ezechielem loquitur; *Erraverunt greges mei in cunctis montibus, & non qui requireret: non erat, inquam, qui requireret.* (o) Quid est autem væ? *Quid in sacris Paginis, quàm Fecialis status damnationis sempiternæ? nec id merito: hæc enim in corrigendo & admonendo negligentia facit, ut quæ à seipetis admittuntur delicta, in eos redibunt, qui præsumunt.* *Confessore videtur errantis, qui ad rescandam, qua corrigi debent, non occurrit.* (p) Si Heli Sacerdos tantum causâ, quod remissius egerit in

filiorum suorum delictis castigandis, tam severè in se animadvertentem Deum expertus est, ut sacre narrat Historiæ, quid fiet Pastore, hæc exempla non ignorante, si eum similia acciderint, ipse planè mutus sit? Eo in facto perpendo, Juvenes illos tam enormiter, tamque frequenter delinquere solitos, ut fessus tandem tot sceleribus Deus severo exemplo utrumque die uno confestim extindam vellet: *in die uno morientur ambo;* tamen, cum denique vocare re ipsa ad pœnam illos vellet, varem, id fulmen denuntiatarum non ad filios, sed ad Patrem Heli misit. *Veni vir Dei ad Heli,* (9) id utique ea re significaturus, peccatum Pastoris, permissentis indociles & depravatas oves vagari, quaquã vagari libuerit, haud pauld gravius esse peccato ipsarummet ovium: quanto enim minùs istæ sapiunt in rebus suis, tanto solertiùs par est ipsis providere Pastorem. *Si neglexeris corrigere, peior eo factus es, qui peccavit.* (r) ut docuit Sanctus Augustinus.

Hæc ipsa causa est, ob quam correctioni publicæ (quæ fit pro Concione, & de qua capiibus proximis actum est) privatam Pastor addere teneatur. Publica siquidem uti, subinde non expedit, aliàs non sufficit. Si peccata ita unius sunt propria, ut alij similia planè non admittant, publica correctio non prodest; quia tam non sanaret correctum, ut malum ejus longè vehementiùs exasperaret. *Ipsa corripienda sunt coram omnibus, quæ peccantur coram omnibus.* (s) Quod si autem plures certo peccati genere delinquere solent, sæpe admonitio

publica apud aliquos non sufficit; quia in suum illam usum vertere aliqui vel nesciunt, vel non curant. *Verbum sapiens, quodcumque audieris sciens, laudabis, & ad se adjicies.* (u) Ita est, nam divino ita Oraculo affirmatur. Non facit autem hoc nisi homo sapiens. Maritus, quæ audit reprehendi, in conjugem quadrare dicit; conjux in maritum: Herus in servum, servus in herum; Sacerdos in hominem de seculo; hic in illum, nemo in se ipsum. Non sufficit proinde, si Pastor palàm reprehendat peccata quædam in publicum valdè noxia, sicut id sufficit alij alicui Oratori sacro. Necesse est, ut privatim etiam eos admoneat tanquam Pater, cui non sufficit stolido suo filio dicere, cum id alij audiunt, ne cultetum illum probè exacutum tangat; sed, si verè amat, mox ipse accurrit, & cultetum vel invito è manibus rapit. Tanto autem hoc est verius, quia correctio publica remedium est generale, quod non omnibus eodem modo prodest; privata autem admonitio remedium est particulare, quod majoribus præditum est viribus, non ex se solùm sed etiam, quia propriùs applicatum est. Hinc Deus, cum in Pastores illos, sui Gregis non amantes, invecus est per Ezechielem, non satis habuit dolenter ijs exprobrare: *Greges meos non pascebatis.* (x) Sed ad singularia progressus, questus est, quòd nulli ovium de ijs providerent remedijs, quæ cujusque necessitati magis respondebant. *Quod infirmum fuit, non consolidastis; quod egrotum, non sanastis; quod confractum est, non alligastis; quod abjectum est, non reduxistis; & quod perierat,*

non

non quasi: Utque adeo hæc omnia officij ab ipsa ratio postulet: solâ tamen correctione publicâ obtineri non possunt; privarâ longè melius præstantur.

Duplex autem correctionis genus est. Prima magis poena est delinquentis, quàm remedium: altera magis remedium, quàm poena. (y) Prima ad Justitiam propriè pertinet: cum hujus potissimæ in ea partes sint: idcirco ferme etiam sic coram omni Populo, non sine verborum aculeo & asperitate, ut ipsa peccantis confusio ac probum, sit satisfactio quædam, quâ Reipublicæ pravitate exempli lætæ, satisfiat, & alij à similibus admittendis absterreantur. Peccantes coram omnibus argue, ut & ceteri timorem habeant. (z) Hæc autem Correctio ipsi ferme permittenda est, quibus Jurisdictio externo in foro competit. Altera pertinet ad Caritatem, utpote ad ipsius delinquentis bonum unice ordinata, cæque ipsâ causâ modo longè diverso adhibenda. Hæc ad Pastores pertinet.

II.

Unde ut ad eam re ipsa exercitandam veniatur, satis sit Parocho, nôsse, ejusmodi Correctionem debere esse opus duarum virtutum, Caritatis scilicet atque Prudentiæ: Caritatis in primis, tanquam imperantis; Prudentiæ dein, tanquam rectè exequentis. Talis admonitio principaliter est actus Caritatis, quasi imperantis: Prudentia verò secundariò, quasi exequentis & dirigentis. (aa) Quæ est doctrina Angelici. Debet idcirco Parochus dum corrigit, velut Animam habere rei, quam tractat, mansuetudinem.

Si praecipuus fuerit hominis delicto, hujusmodi instructio spiritus tatis. (bb) Mansuetudinem autem hoc oportet apparere in verbis, quæ, ut loquens illa mulier agebat, serice debent esse contexta; maximè ubi admonitio est aliquis genere illustris; imò quocumque homo, qui verè sit homo; tam delicato quisque sensu esse consistit. Nolum animal majori arte tractandum, quam homo, nullum morosius. (cc) Quod si etiam bruta, quæ ad servitium non sunt, ut ut mansuetacta, redeunt tamen ad indolem, & furorem, dum propter morem severius & acerbius habentur, pronum est judicare, quid humanitas eturus sit animus, qui liber natus est, advertens, illum, à quo blandè tractari posset, in eo sibi placere, quod eum ceter durè & inhumaniter. (dd) Sic sapienter Pastores dulcissimus Bernardus allegatur. Ostendat Pastor amorem, quo in peccantem fertur; non tam, ad loquentem dura impellere: hoc ubi correctus adverterit, de facta utiliter correctione pollet ambigere. Si non torum muribus, moderatius saltem delinquet. Hoc lum ex Elephantis læsi cute facile extrahatur, ajunt multum olei illi propinquandum esse: & sic, qui acetum illi prebeat? (ee) Unde ut Correctio semper suaviter fiat, hoc scilicet opus est, ut nihil spectetur utilitas correcti, non dolor & supplicium ejusdem. Carnifex & Chirurgus non semper discernuntur, sed quo ad ferendum utuntur; tam enim utrumque cruciat. Carnifex quantum potest, illud adigit; Chirurgus

SEGNE
Conditio
INSTRUCIO
Poenitentia
Confessio
Parochi

gus quam fieri potest modicissime: ille liquidem odit sanitatem in corpore, quod laniat, iste putredinem. *Qui trucidat, non considerat, quemadmodum laniat; qui autem curat, considerat quemadmodum fecerit; ille enim persequitur sanitatem, iste putredinem.* (ff) Ira S. Augustinus observavit.

Non negaverim tamen, cavendum ne ad alterum languoris & ignaviae extremum declinetur, quod in Heli reprehensum est; in eum enim finem ira nobis data est, ut pugnet pro Ratione non autem ut illi dominetur. Quare cum in contumacem aliquem incidere contigerit, qui redire in semitam vel monitus nolit, tum enimvero non obiter admonendus est, nec delicate palpandus: nam & Chirurgus partes, quae callum obduxere, molliter tractare satis non habet: Sapienter enim monuit Apostolus: *si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis.* (gg) Qui preoccupatus fuit delicto, studiosa voluntate non peccavit, sed animi aliqua perturbatione repente obrutus est, antequam ad se defendendum posset accingi. Hoc proinde in casu suo omnino mansuetudini locus est: *huiusmodi instruite in spiritu lenitatis.* Qui autem admonitioni resistit, non is quam aperte prodit, quod amet peccatum a se admissum: ibi proinde necesse est admonitione exasperari; fulminis instar, quod cum corpora porosa illaesa transeat, quod tamen quodlibet densius est, hoc contumacius & ferocius contra illud pugnat. Sed his quoque in casibus, ut Augustinus persequitur, si asperitas & rigor ap-

paret in labris, lenitas in corde servetur. *Foris terribiliter personae increpato, intus lenitatis teneatur dilectio.* (hh) Sic ut tum maxime locum habeat utilissimum documentum, quo S. Maria Magdalenam Pazziam Christus Servator instituit; nullam scilicet unquam ex subditis castigandi, nisi prius in animo ad ejus se pedes abjecisset, se quoque ut magis ad peccandum proclivem considerando. Ne in correctionibus ultra debitos limites severitate excedatur, nihil est utilius, si recte Angelicus sensit, quam propriae imbecillitatis consideratio. *Nihil ita frangit hominis severitatem in corripiendo, quam timor proprii casus.* (ii) Quod si autem quis in admonendo irae frenum plus justo permisit, quo remedio est opus? an petenda ab admonito venia? si non tam animi perturbatione, quam nimio recti studio quis excefferit, Sacri Canonese, iusmodi abjectionem non probant, ne, ut loquuntur, *dum nimia servatur humilitas, regendi frangatur auctoritas.* (kk) Si perturbatione peccatum est, satisfactio sit pro ratione offensae: Semper certe dimissi erroris venia a Deo petenda est. Ut plenam sanitatem Correctio afferat, non Caritate tantum, sed & Prudentia plenum esse oportet; imò abundate; *Pleni dilectione, repleti omni scientia, ita ut possint alterutrum movere.* (ll) Ut ait Apostolus. Debet autem haec abundantia apparere in omni genere, in omni scientia; sic ut prudenter discernatur delinquens a delicto, & tempus monitioni idoneum a non idoneo.

Primo igitur Delictum considerandum est. Aliud enim est semel fortui-

R. P. Segneri Institutio Parochii.

1

to

to impingere, aut cadere; aliud, singulos ferè ad passus prolabi. Quando quis sic cadit, et non parum tamen procedat in semita, correctionis asperitas laudis, alijs saltè nominibus promerita, dulcedine lenienda est. *Seniorem ne increpaveris, sed obsecra ut Patrem.* (mm) Is, si indole sit timidà, alliciendus potius est, quam terrendus; sicut qui columbas aberrantes ad columbarium revocat, non saxis, sed escà ipsis gratà ad id uocatur. Si indole elata, retundendus est (ut advertat se non timeri) non irritandus. Verbo, ut lingua admonentis multitudinem variam, qualis esse solet quæ Parochorum curæ est credita, sit qualis oportet, plebæro similis esse debet; cujus omnes chordæ, ut melos edant harmonicum, tangendæ sunt, sed non omnes eodem modo.

Præcipuè tamen observandum est tempus opportunum. Quæ prudentia foret, novas leges ferre & promulgare, sub ipsum tempus, quo in seditionem concitata Plebs veteres vel armis conatur excutere? Laborandum tum est, ut tumultuari desinat. Quod si etiam, qui corrigit, Medici potius, quam Legislatoris munere fungitur, quantum refert, ut suo tempore Medicina propinetur? si sub Paroxismi æstus porrigitur, præstantissima alexipharmaca in toxicum degenerabunt. *Idco prudens in tempore illo tacebit, ait Sacer Vates; quia tempus malum est.* (nn) Expectet proin Pastor, dū ferocientis animi æstus resideat: nihil enim, ut ad aquam agitatione turbatam, ita & ad animum perturbatum serenandum tempore efficacius, sic ut ille tam-

dem agnoscat quod expedit, illud non respuat. His artibus qui ad iracundiam & corrigendo uocatur, ingenita sua vulnera, & nisi in indolem plane depuratam incidit, nullam, ne amorem dei, apud eam jacturam facit sed parum modo hoc agendi. miti atque prolebo sibi devincit, & velut telis aureis utitur quæ vulnerando nec tumorem exciunt, nec vulneris post se cicatricem relinquunt.

Si autem artibus his omnibus & doctissimis adhibitis tamen admonitis, non par esset, non admittitur, quid dicat? Fuit ea fors primæ in Mundo correctionis, ut, infelici exitu, non placeret, nisi ipsius Dei ex ore profecta. Mulierem se purgandam culpam rejecit in serpente: *Serpens decepit me.* Vir non Mulierem solum, sed in ipsum ad Deum, qui sociam illam dederat, culpam conjecit. *Mulier, quem dedit mihi sociam, dedit mihi de ligno, & comedi.* (oo) Eadem sunt peccatorum communium studia. Non est proinde, cui affligat Pastor, si advertere, quod admoniti nolint se reos agnoscere; sed dicant, se nullâ causâ Adversarios patrii vicini misitit propterea, quod contra accedant quædam ædes, non ad iracundiam, quod minus honestis moribus & hinc sint earum inquietas, sed quod multo lentia liveant observantes. Rectè quæ agit initio, si ostendat, non improbat illi ejuscemodi excusationes; ad dendum tamen, non ideirco non teneri eos autem hanc sermonum occasionem, deinceps non ad eundem eum locum; ne officii culi præbeatur materia, non solum ex-

SEGNE
Conditio
INSTRUCIO
Poenitentia
Confessio
Parochi

quæ verè mala sit, sed quæ etiam mali speciem præferat; quin etiam cavendo ne sensum sine sensu malum evadat, quod principio tale non fuit; talem autem esse occasionem, quæ si nondum est proxima, certè est vicina. *Ab omni via mala prohibe pedes meos, ut custodiam mandata tua.* (pp)

Alij magis effrontes reprehendent corripientem tanquam partibus additum, aut sinistro actum affectu; ut qui corrigat non alio, quàm se vindicandi studio; aut saltem eum traducant tanquam levem, ac præcipitem, in fide delationibus quibuscunque præstanda. *Admonitus querit in corripiente quid corripiat*, aiebat sanctus Augustinus. Imprimis non est diu laborandum, ut contra horum dicteria famam quis suam, & eximiationem sollicitè tueatur: quis enim unquam alterum humili abjectum sustulit, quin aliquantum se inclinârit? Caveat proin Pastor, ne unquam cum ejusmodi hominum genere velut ad singulare certamen descendat, ne eos ut Adversarios tractet, eo ipso, quod eorum ictus conatur propullare. *Nolite quasi inimicum existimare, sed corripite ut fratrem.* (qq) Satis sit, quod ille phrenesi laborans, qui nunc manu saxi armata rectâ in admonentem vadit, paulo post sedata perturbatione venturus sit ad gratias agendas: veniet autem istanto libentius, quò clarus adverterit, admonentem commodandi studio non supersedit. se officio, etsi id videret se non facturum absque gravi sua molestia. Unde illa Veritas, quæ initio odium pepererat, proleptam monitionem, paulò post gra-

tias pariet, sobolem illam Matre sua non indignam. Moneantur deinde ejusmodi homines, non alio indicio magis prodi pessimam peccantium conditione, quàm correctionis impatientia: hanc enim succulento argumento esse; peccare eos non impetu subito abreptos, sed assuetudine & malitiâ, quæ callum scedè obdurerit. *Qui odit correctionem, vestigiis est peccatoris.* (rr) Non peccantis tantum sed Peccatoris. Nisi fortè idem hîc fuit dicere Peccatoris, quod Diaboli. (ss) Cum Diabolus tam corrigi nequeat, quàm nequit emendari; emendari autem nulla ratione potest. Hinc colligunt interpretes, quod, sicut amare correctionem inter certiora est hominis ad gloriam prædestinati argumenta; ita illius planè intolerantem esse, argumentum sit miseri, Reproborum numero accensit. Murena si pungitur, in sese colligitur & ad centrum suum contrahitur: serpens è diverso punctu à irritatus mox adversus pungentem se vibrat, veneno lividos ad iram & furorem exonerandum.

Si neque sic quidquam proficitur, non ideo despondendus est animus. Unum alterumve post mensem denuo monendus est, qui periclitatur. Sæpe peccans admonitus cervum imitatur, qui telo læsus non statim prostermitur, sed celum visceribus infixum ad spelæum secum defert, in quo non diu post expirat. Sic ille admonitus ædes suas repetit, ibique in memoriam revocans eam agendi iuviratem, quâ cum ipso usus est Pastor, perpendens etiam rationum momenta sibi proposita, & præcipuè advertens,

non deesse vitæ & actionum suarum arbitros, seridò incipit cogitare de vita vel omnino, vel certè in meliùs mutanda; aut, si tantum non potuit relictus ab admonitione aculeus, decernit saltem cautiùs deinceps se gerere: unde etsi hærentem in visceribus pestem non ponat, contagionem saltem tollit, tollendo exemplum, quo alios ante offenderat. Hoc autem an parum lucri videtur? quod deest ad optatum finem, id perseverantia inceptis impetrabit. *Dixisti semel, & non audivit: diebis & ter, & toties donec persuaseris.* (tt) Ita sanctus Joannes Chrysostomus, experientiã ipse magistrã doctus, suavit. Nisi Deus in nobis intus monendis ita pulsans perseveraret, quis nostrum seridò rediret ad cor? Morbi longinquè remedijs festinatis & vehementibus non curantur: lentis & sæpius repetitis sanandi sunt.

Præterea observandum correctionem externam factam ab homine absque interna, quã simul Deus cum homine errantem corripiat, inanem planè & cassam esse: *Nemo enim potest corrigere, quem ille despexerit.* (uu) Prima proinde verbis quidquam proficiendi spes in uno Deo reponenda est, & idcirco id agendum sedulò, ut ille precibus exoratus auxilia conferat fortia illa atque invita, quibus omnis denique animus, etsi adamante durior, cedit & expugnatur. Porro cum omnis labor nihil planè proficit, nec quidquam fructus illi responderet, tum Pastor suum ipse frigus accuset, agnoscendo modicum illud, aut nullum lucrum, tanquam pœnam modici fervoris ac ardoris, quem suo in pectore foveat. *Da eis*

vulvam sine liberis, & ubera arida. Nemo equidem miratur, vapores tenues & siccos non recidere in terram, eãque sua humiditate fecundare. Si ratione qui se gesserit, securus esse potest de non perdenda opera: nam vel succedet feliciter ictus; aut si in animo marmore durior impetierit, nec quidem telum, ex tam multis que vibravit, carebit effectu: nam ab eo, contra quem jacta erant, rejecta in jaculum huic tandem plurimum afferent tormenti. *Si ibi fuerit filius pacis, respiciet super illum pax vestra; sin autem vos revertetur.* (yy)

Hæc igitur in admonendo reponenda est, cum ijs præcipiuntur Peccatoribus, qui nondum publicè infames facti. Quod si enim ex subditis non modo depuduit, ut suum sibi delictum quædam ducat (quo ex numero sunt, qui concubinas publicè alunt, aut que flagitiosius suo vivunt, ut concubinae, ac meretrices publicæ) dubium non est, quin ad sanandum ulcus tam siccum ac putredum, & nova semper materia vitiosum infestum, opus sit unguentis acriter odorantibus; nisi fortè ad sectionem etiam ipsam veniendum est: cum his in tantam desperatis locum habeat illa sancta regula: *Interfice audacter.* (zz) Si quidem frustra sunt omnes Pastoris hæreticænes & correctiones, quid illi agendum ad Episcopum confugiendum, & ad eo agendum efficaciter ac seridò, etiam scripto consignata reorum nomina afferendo (ne in illa negotiorum multitudinem memoria excidant) interitus reorum sacrorum Mysteriorum uti illos fortiter

SEGNE
Concordia
INSTRUCIO
Poenitentia
Confessio
Parochia

prohibendo, quibus tantopere indigni sunt; de quo alius deinceps erit dicendi locus. Et ad Meretrices quidem publicas quod spectat, ut Legibus alicubi tolerantur, ita Parochus, velit nolit, eas ferat necesse est; observandum tamen, quòd parvis in locis, ubi plurimi agnatione sanguinis mutuò se contingunt, muliercula farinae hujus ferme non fornicaria tantum, sed & incestus rea esse soleat, ob varias affinitates; quo titulo ansam præbere potest, ut consuetudine non repugnante expellatur, quæ alibi esset toleranda. Enimvero si Pastor boni suorum communis studiosus vi muneris sui nõsse debet omnia majoris momenti, noxia in publicum prava exempla, de quæ ijs Præsulem suum edocere, ut quæ Pastor inferior monendo hortandòque emendare non potuit, Superior auctoritate suâ corrigat & emendet, dubium esse non potest, quin & de eo, de quo nõbis sermo, quòdque est tam publicum, eum debeat certiozem reddere. (aaa) Agitur hîc de cadavere, quod scædentissimâ sua putredine toti passim latè vicinæ pestem afflare possit, ut monuit ipse Deus, cum præcepit: *Ne prostituas filiam tuam, ne forte contaminetur terra, & impleatur piaculo.* (bbb) Quis proinde ambigat, quin nulli parcendum sit labori, ut quàm longissimè eiiciatur. Majus sanè est in minoribus Oppidis ac Pagis, quàm in majoribus, contagionis periculum. Ideo consumptum lue periculosa cadaver, quod vasto in agro tolerari posset, in oppidulo, pago, aut villa ferri nulla ratione potest. Et si nonnunquam ovile amplum non parùm damni sensit ex unius ovis scabi-

osæ præsentia, quantum illa pestis ovili angusto affl:bit? Inde igitur diligentius *rescanda putrida carnes*, ubi majus est trahendæ contagionis discrimen, *& scabiosa ovis à caulis repellenda, ne tota pecora corrumpantur, putrescant, intereant*: (ccc) ut disertè sacri Canones jubent.

III.

Ex dictis hucusque isto capite didicerit quilibet, nisi fallor, Parochum quemvis debere non solum omnes generatim oves, suæ curæ creditas, pascere, divini verbi pabulum altiore loco subministrando, sed ad eum etiam pertinere curam singularum, sicut eas moneat ac corrigat, sicubi aberraverint. Neque de hoc porro ambigi potest. Est tamen, qui hoc non contentus, plus longè à Parocho exigit, affirmatque eum teneri singulos suæ curæ commissos provèhere ad gradum perfectionis pro sua cuiusque conditione altissimum. Est hæc obligatio, fateor, si datur, oneris longè gravissimi. Veneror eum, qui hoc scripsit, ob eximiam, quæ eminebat, virtutem, tanto utique oneri parem, (ddd) Ego tamen Pastoribus tantum oneris passim imponere non ausim. Faciendum id ipsis esset, si fieri posset. Sed quâ tandem ratione fieri potest? Ut singulæ Animæ, custodiæ alicujus commissæ perducantur ad perfectionem, suo cuiusque gradui ac conditioni respondentem, necesse esset, intimâ præditum esse notitiâ, non eorum tantum, quæ in oculos cadunt, sed arcænorum Animi omnino omnium, eaque causâ necesse foret omnibus ac singulis, plerumque saltem, no-

xas suas confidentibus operam dare. Hoc autem exigere Parochus nec debet, nec potest: si enim ne Paschaliū quidem Feriarum tempore Christiani noxas Parocho suo aperire tenentur, sed satis est divino ex ejus manibus, aut ejus ceriē in Ecclesia, epulo pasci: (ut non consuetudo tantum interpres Legum, sed suis tam multi Pontifices Maximi Diplomatis definierunt) quomodo ab ijs Pastor exiget, ut non ad alios, quam ipsius pedes provoluti de peccatis se accusent: quocumque demum anni tempore? Non debet autem: quia potestas à noxas alios liberos pronuntiandi, ut advertit Angelicus, Sacerdoti non suā, sed ipsorum Pœnitentium, eo beneficio indigentium, causā confertur. (ccc) Unde nullā placē cuiquam Pastorum sit injuria, cum passim omnibus permittitur, ut quem maximē voluerint Sacerdotem, quem idoneum Episcopus censuerit, deligant: apud quem se accusent. Et verò ideo qualibet in Diœcesi multi approbantur, ne quidquam habeant quod pratexant ægri, si tanto Medicorum ē numero ne unum quidem invenerint, cujus se curæ confidunt. Quare cum intima ovium suarum nōsse concessum Pastori non sit, satis habebit singulas in ijs nōsse, quæ subsensus cadunt, curatēque in his officium ulla ex parte negligant. Hinc præclarē ad rem ait sapiens: *Diligenter agnosce vultum pecoris tui.* (fff) Non dicit *cor* sed *vultum*. Si enim in ijs, quæ conspectui aliorum objecta sunt, oves offendunt, non rectē se res circa ipsas habere, quis ambigat, partium Pastoris esse opem confectam,

opportuna admonitione afferre: Ad hanc exitima rectē se habent, quis unquam Parochum obligabit ad intima eorum que omni conatu scrutanda, nisi ipsa ipse sua illa fide optima manifestiones Recte interim judicabit, si diu externa recte ordine se habeant, nec in internis vitiositate latere: nec enim unquam accidit, ut horologij index nunquam non verum loquatur horam, nisi in totis etiam millibus sit vitium & perturbatio. Semper optat salubria suadebit ovibus Pastor, si consultus fuerit: consilium siquidem mercis instar est, quæ vulgata & obtrusum pretium amittit, auget autem quantitas & in tempore servata.

(a) Eccli. 17. 12. (b) S. Aug. de Civ. Dei. l. 2. c. 9. (c) Valentia 2. 2. disp. 3. q. 10. p. 2. 19. Ibid. p. 3. 5. ac propter. (d) Trid. sess. 4. de Reform. c. 24. (e) 2. q. 7. c. Sicut inquit. S. Ioan. Chryss. (h) S. Th. 2. 2. q. 22. ar. 2. ad 4. (i) Ps. 118. (k) Valent. in 2. 2. disp. 3. q. 10. p. 2. & disp. 3. q. 4. p. 3. (l) Richard. 2. disp. 10. ar. 2. q. 14. (m) S. Thom. 2. 2. q. 30. ar. 1. (n) 116. q. 3. a. Quatuor. (o) Exech. 34. (p) Disp. 82. c. Consequere. (q) 1. Reg. 2. 24. (r) De virt. Dom. Ser. 16. (s) 2. q. 1. c. Si paraverit. (t) Eccli. 24. 18. (u) Exech. 34. 4. (v) Th. 2. 2. q. 13. ar. 1. cor. & ar. 3. cor. (w) 1. Tim. 3. 10. (x) 2. 2. q. 33. ar. 1. ad 2. (y) Gal. 6. 1. (z) Sen de Clem. l. 1. c. 37. (cc) S. Bern. serm. 20. in Cant. (Ad) Arist. hist. anim. c. 25. (e) S. Aug. Ep. 48. ad Vincen. (ff) Gal. 6. 1. (gg) S. Aug. ser. 18. de verb. Dom. (hh) S. Th. 2. ep. ad Gal. c. 6. l. 2. (ii) Disp. 86. c. Quatuor. (kk) Ad Rom. 15. 144. (ll) 1. Tim. 3. 1. (mm) Amos. 5. 13. (nn) Gen. 3. (oo) Ps. 118. (pp) 2. Thess. 3. (qq) Eccli. 24. 7. (rr) Cant. 4. Lapid. ibi. Palat. ep. Corn. (ss) S. Ioan. Chryss. ho. 16. ad Pop. Antioch. (tt) Eccli. 7. 16. (uu) Cf. 2. 144. (xx) Luc. 16. 1. (yy) Apud alios in 4. de Corrupt. Fratr. (zz) Tit. 1. 5. c. 1. a. 7. (aaa) Lev. 19. 29. (bbb) 24. q. 3. c. Rejicienda. (ccc)

SEGNE
 CONCORDIA
 INSTRUCTIO
 Pœnitentia
 Confessio
 Parochi

(ccc) in libello, cui titulus: Parochorum, hoc
age. (ddd) Lugo de Pamir. disp. 19. sect. 2. n.
25. Cyr. Benedictus XI. Ioan. XII. Clemens
VIII. in Bulla anno 1397. 22. Der. S. Th. suppl.
in 3. p. q. 8. ar. 1. ad 2. (ccc) Prov. 27. 29.

CAPUT X.

Quomodo natus in Paro-
chia sua discordias componere Pastor
debeat?

Mater illa, quæ coram Salomone
ficcis oculis spectare potuit In-
fantis, Carnificis manibus traditi, di-
visionem, vera Mater non erat. Quis
igitur Parochi illius amor erit, qui cum
nonnunquam paucolorum verborum
impedio componere posset dissidia fi-
liorum iratorum, ne ista quidem pro-
ferre vult, cum omnem suam sanguinem
fundere ante deberet, quam in oculis
ferre tantam Caritatis Christianæ, &
tam funestam lisionem. Hoc igitur
aliud est Sacerdotalis linguæ officium;
pacem non nuntiare tantum, sed efficere.
Et quia duplicis generis esse possunt di-
scordiæ inter familias, civiles aliæ pro-
pter emolumenta, criminales aliæ pro-
pter acceptas injurias, perpendamus,
quomodo muneri suo satisfacere debeat
Pastor, utrasque sedando.

I.

Remedium commune utrique huic
dissensionum generi est, celeriter ad eas
sedandas advolare. Si quotiescunque
densus aliquis ac niger vapor sursum ten-
dit, si spirare ex latere ventus ad eum dif-

spandum, immune semper tempestati-
bus calum foret. Sed quia æc est im-
motes, cunctis ventis quiescentibus,
vapor ille e usque attollitur, tam inma-
niter densatur, magis magisque indure-
scit, tandemque impetu tam præcipiti
deorsum ruit, ut aliena strage etiam se-
ipsum involvat. Tempore crevit ira,
obfirmantur animi, auferuntur injuriæ,
quibus se rotundæ partes lacessunt; sic ut
cum malum longius progressum depre-
henditur, aliud jam illi remedium non
superfit, præter lacrymas, nullo fructu
fundendas. Quare cum Pastor intelle-
xerit, offensionis aliquid inter quosdam
extitisse, mox ad eam sopiendam accur-
rat, priusquam voluntatem dissidia, qua
tuor intra muros nata, propagentur
in publicum. *Laudemus, ajebat sa-
piens, homines divites in virtute, pacifi-
cantes in domibus suis: (a)* Hac enim arte
rectè componuntur. Non parcat proin-
Pastor aut linguæ, aut pedibus, aut agen-
di dexteritati, sed festinet quantum po-
test ad serpentes hos nefarios præfo-
candos illo ipso in cubili, in quo nati
sunt.

Præterea in omni discordia sedanda
supra quam dici potest necessarium est,
ut Pastor Arbitrarius sit & sequester, neutri-
partium adjunctus. Secus enim, quis
stare volens iudicio libræ, in qua lancium
una alteram pondere suo attollit? Ubi
autem partium consensu Pastor electus
fuerit arbitrarius, in id omni industriâ in-
cumbat, ut partem utramque patienter
& æquo animo audiat (etsi advertat, quæ
acceperit quæ intulerit injuriam) vela
demittendo, ac complicando, cum ven-
tum